

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1936 kl. 1 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, i anledning av väckt motion angående inrättandet av ett statligt organ för främjande av det svenska turistväsendets utveckling.

I en inom andra kammaren väckt och till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 502, har herr *Jacobsson m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära en utredning om möjligheten av att skapa ett statligt organ med uppgift att främja det svenska turistväsendets utveckling i viss uti motionen antydd riktning.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Yttranden.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen av järnvägsstyrelsen, varjämte svenska turistföreningen och svenska trafikförbundet beretts tillfälle att yttra sig i frågan.

Järnvägsstyrelsen anför i sitt yttrande i huvudsak följande.

Styrelsen nödgades framhålla svårigheten att få klart grepp på vad motionärerna egentligen menade och avsåge men ville taga fasta på vad som betonades i slutet av motionen, nämligen att hindret för de ekonomiskt sämst situerade att kunna företaga semesterresor m. m. ej så mycket vore av ekonomisk som dess mera av organisatorisk art samt att denna omständighet skulle utgöra ett bevis för behovet av det nya ämbetsverket.

Förslag om inrättandet av detta skulle alltså kunna beröra styrelsens verksamhetsområde allenast i avseende å frågan om, huru förhållandet organisatoriskt sett skulle ordnas mellan styrelsen och det ifrågasatta nya statliga organet för turisttrafikens främjande. De antydningar, som motionärerna gjorde härom, vore dock även de så svävande, att något bedömande av innebörden för statens järnvägars del av det nya organets tillkomst ej kunde göras.

Närmast måste man dock antaga, att anordningen skulle innebära en överbyggnad med en ny instans och att därmed ej blott de verkliga turistorganisationerna utan även i förevarande avseende statens järnvägar skulle i realiteten komma att bli i vissa hänseenden underställda det nya ämbetsverket. En dylik påbyggnad av organisationen syntes styrelsen ej erforderlig eller ens lämplig. Reselivet hade hittills fått utveckla sig fullt fritt ur det intresse för natur, friluftsliv och kulturella minnesmärken, som skapats ej allenast av svenska turistföreningen och lokala turistorganisationer utan även av andra föreningar med idrottsligt eller kulturellt eller lokal-

patriotiskt syfte. Även föreningar, som företrädde rena fackintressen, hade bidragit härtill. Kommunikationsföretagen hade tjänat dessa intressen ej för att idka välgörenhet, utan för att söka uppamma en ökad turisttrafik till trakter, som hade förutsättningar för att i mera framstående grad bliva mål för resor. Något ingripande från statens sida i reselivet hade ej påkallats, och det torde nog bäst överensstämma med den svenska stora allmänhetens smak och böjelser, att den fortfarande finge utan sådant statsingripande bestämma var och hur den skulle tillbringa sin ledighet.

I någon mån syntes motionärerna ifrågasätta, att den nya institutionen skulle verka för beredande av ekonomiska och fritidsmöjligheter för de tyngst arbetande, ekonomiskt dåligt placerade att kunna företaga resor. Detta vore en social uppgift, å vars lösande redan nedlagts mycket arbete och för vilken arbetet torde kunna vidgas och intensifieras utan att den tänkta sammankopplingen av trafik- och turistorganisationer med ett nytt ämbetsverk behövde ske. Om vidare för den önskade effektens vinnande en samverkan måste sökas mellan å ena sidan organ, verksamma för att söka bereda medel och fritid, och å andra sidan trafikföretagen, särskilt då ordnandet av billiga och lämpliga reselägenheter, så behövdes ej heller härför något nytt statligt organ, ty även härvidlag finnes ett sedan många år löpande arbete nära till hands att återopa och lita till. Det kunde ock påräknas, att detta samarbete alltjämt utvecklades.

Något visst missförhållande vid turistlivets utveckling hade icke påvisats. Det sades endast, att det av politiska skäl vore önskvärt, att vissa grupper av medborgare skulle resa mera i Sverige, men att hindret härför ej vore av ekonomisk utan av organisatorisk art. Någon bevisning för sistnämnda påstående anfördes dock ej. Styrelsen betvivlade också, att det vore riktigt. Även arbetaren i vårt land hade numera den bildning, att han visste, vart han skulle vända sig för att få upplysningar om och hjälp med en ifrågasatt resa. Gruppresor ordnades numera ej blott av resebyråer och svenska turistföreningen utan av tidningar och föreningar av alla slag, även av föreningar, som enbart hade arbetare till medlemmar.

Att igångsätta en utredning, vars syften ej vore mera klart angivna än i motionen syntes ej föreligga behov av och skäl för. Med hänsyn till de intressen, styrelsen hade att företräda, finge styrelsen uttala den meningen, att motionen ej borde föranleda någon åtgärd.

Svenska turistföreningen lämnar till en början en översikt över föreningens arbete under de nu något mer än femtio år, som den verkat i enlighet med sina stadgars första paragraf »att i fosterlandets intresse utveckla och underlätta turistväsendet inom Sverige samt arbeta för spridandet av kännedom om land och folk». Härefter anför föreningen i huvudsak följande.

Vad motionärerna ville vinna vore tydligen, att de i ekonomiskt hänseende mindre väl placerade samhällsmedlemmarna skulle beredas största möjliga tillfällen att företaga resor och färder i det egna landet i ändamål att därigenom känslan av samhörighet med detta skulle stärkas. Detta syfte sammanfölla till fullt med föreningens eget program, ett program som föreningen hoppades kunna fullfölja genom att göra allt mer och mer för ett socialt betonat turistväsen. Men icke endast turistföreningen utan även ett

flertal andra institutioner, statliga och enskilda, arbetade direkt eller indirekt i detta intresses tjänst. Ehuru motionärerna uttryckte sig något oklart, vore det uppenbarligen deras tanke, att alla dessa krafter skulle bättre förenas i gemensam ansträngning, om man skapade ett sammanhållande statligt organ. Motionärerna menade sålunda, att frågan vore av organisatorisk och icke egentligen av ekonomisk innebörd.

I denna del vore föreningen icke ense med motionärerna. Det organisatoriska problemet vore en jämförelsevis ringa sak. Inom föreningen finnes en sedan decennier samlad erfarenhet rörande dessa frågor, och denna erfarenhet visade, att ett utmärkt samarbete med lätthet kunde etableras mellan de institutioner, varom här vore fråga, och att för just denna verksamhet goda och intresserade nya krafter alltid finnes att påräkna, vilka utan svårighet kunde inordnas i de organisatoriska former, som redan finnes.

Det finge icke heller förbises, att det organisatoriska arbetet aldrig finge bli självändamål. Det viktigaste vore att verksamheten drevs på ett sådant sätt, att en frisk men kulturellt behärskad anda genomsvade det inhemska turistlivet. Det vore ingen fördel att nå statistiskt stora resultat, om färdelivet samtidigt skulle komma att präglas av torka. Vidgandet av förståelsen för land och folk krävde ovillkorligen en icke ringa grad av individuell behandling, närmast i form av en strävan att öka den enskilda individens förmåga att själv se och därigenom få känna den oskattbara upptäckarglädjen. Ur dessa synpunkter kunde det ifrågasättas, huruvida icke de nuvarande fria formerna för turistlivets befrämjande vore de bästa och huruvida det skulle innebära någon fördel att införa ett moment av ämbetsmannamässig rutin, som måhända dessutom kunde vara ägnat att försvaga intresset och entusiasmen hos de fritt verkande krafter, vilka nu i så stor utsträckning uppbyr det inhemska turistväsendet.

Ett utvidgande av möjligheten för de ekonomiskt sämre ställda att företaga resor innefattade däremot ett stort ekonomiskt problem och detta i trefaldig måtto. Vilka möjligheter som än öppnades för reselivets befrämjande, måste dock alltid till sist den enskilde själv tillhandahålla reskassan. Visserligen kunde hjälp lämnas i form av stipendier och understöd, men dessa försloge icke långt. Här förelåge ett allmänt socialt problem, som egentligen fölle utanför turistväsendets område. Ett utvidgat reseliv för folkets breda lager krävde vidare stora engångskostnader, icke för transportmedel utan för beredande av logi på billiga villkor för alla färdande. I detta sammanhang måste också erinras att man icke kunde sammanföra allt för många människor på ett och samma ställe, om man ville undvika den förut påtalade faran för andlig torka inom turistlivet. Publikens utspridande med ett relativt fåtal på varje plats vore idealet, men därmed bleve också kostnaderna större. Slutligen framträdde det ekonomiska problemet också i ett tredje hänseende. Organisationen fordrade en mängd krafter både i centrum och ute i orterna. Mellan dessa krafter måste en oavbruten förbindelse upprätthållas. En omfattande inspektion vore nödvändig för hindrande av missbruk och övervakande att det hela fungerade på det rätta sättet. Turistföreningens svällande personalstat för de sista åren utgjorde ett talande vittnesbörd om storleksordningen av detta problem.

Såsom slutomdöme ville turistföreningen i anslutning till de anförda synpunkterna framhålla, att enligt dess mening någon verklig fördel knappast skulle vara att påräkna genom inrättandet av ett statligt organ för turistväsendet.

Svenska trafikförbundet gör i sitt yttrande i huvudsak följande uttalanden.

Förbundet funne det angeläget, att det svenska turistväsendet utvecklades så att möjligheter i största utsträckning förelåge till billiga och instruktiva resor och färder inom Sverige och att ökade tillfällen bereddades även personer med ringa tillgångar till vistelse i trakter, som ur turist- eller sportsynpunkt vore av intresse. Förbundet funne däremot tveksamt, huruvida det, åtminstone för närvarande, kunde vara lämpligt eller nödvändigt att för ifrågavarande ändamål skapa ett nytt statligt organ.

Inom vissa europeiska länder hade ett direkt statligt ingripande under senare år skett för organiserandet av vederbörande länders turistväsende. De åtgärder, som därvid vidtagits, torde emellertid till icke oväsentlig del vara föranledda av speciella politiska förhållanden och borde därför knappast läggas till grund för bedömning av den för Sveriges del nu väckta frågan.

Inom Sverige hade det inländska turistlivet under senare år i avsevärd grad utvecklats. Orsaken härtill torde, fränsett den allmänna inställningen till rese- och sportlivet, i främsta rummet vara att tillskriva det kraftiga och framgångsrika arbetet på området, som bedrivits och alltjämt bedreves av statens järnvägar, enskilda järnvägar och andra kommunikationsföretag, svenska turistföreningen, skidfrämjandet och andra liknande organisationer, därvid staten i vissa fall genom understöd i form av bidrag eller lån medverkat, bl. a. för åstadkommande av billiga härbärgen o. dyl. för den sportande eller turistande allmänheten. Möjligheten för envar att genom turist- och sportfärder utnyttja sin fritid stode för närvarande i stor utsträckning öppen och strävandena att ytterligare vidga denna möjlighet fortginge. Förbundet, som icke kunde finna, att erfarenheten påvisat behovet av ett nytt särskilt statligt organ för ifrågavarande ändamål, ansåge för sin del önskvärdt, att arbetet för utvecklingen av det svenska turistväsendet tills vidare finge i stort sett fortgå på den redan inslagna vägen, därvid förutsattes, att staten liksom hittills skulle vid förekommande behov lämna denna verksamhet en stödande hand.

Med denna uppfattning saknade förbundet anledning att tillstyrka den av motionärerna begärda utredningen.

Utskottet. Huvudsyftet med den föreliggande motionen synes vara att genom vidtagande från statsmakternas sida av särskilda åtgärder på turistväsendets område söka åstadkomma en minskning av klassmotsättningarna i vårt land. Utskottet kan för sin del icke biträda motionärernas uppfattning, att de i motionen ifrågasatta åtgärderna skulle vara ägnade att främja nämnda syfte.

Vad beträffar det i motionen framförda förslaget om tillskapandet av ett statligt organ med uppgift att främja det svenska turistväsendets utveckling ansluter sig utskottet till de synpunkter i den föreliggande frågan, som kommit till uttryck i de ovan refererade yttrandena i anledning av motionen. Det inhemska turist- och reselivet uppvisar under de senaste årtiondena en kraftig utveckling, vilken samtidigt gått i riktning mot enklare och billigare former. Härigenom ha de värden, som stå att finna på ifrågavarande område, blivit tillgängliga för en allt bredare allmänhet. Något behov av ett statligt ingripande i reglerande syfte har ej påvisats i motionen och föreligger enligt utskottets mening ej heller. Fastmera torde man kunna befara,

att ett dylikt ingripande skulle kunna verka i viss mån hämmande på utvecklingen genom att försvaga det enskilda initiativet och intresset, vilka faktorer torde få anses vara de främsta orsakerna till att turist- och friluftsliv utvecklats på ett så gynnsamt sätt som fallet är.

Såsom ytterligare ett skäl mot tillskapandet av ett särskilt statligt ämbetsverk för turistväsendet må framhållas, att statsverket därigenom skulle åsamkas säkerligen icke oväsenliga kostnader.

Med stöd av det anförda och under åberopande i huvudsak av de ovan återgivna yttrandena får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 mars 1936.

På utskottets vägnar:

OLOF ANDERSSON.

Närvarande: herrar *Andersson* i Malmö, *Hansson* i Vännäsby, *Lindberg* i Stockholm, *Andersson* i Munkaljungby, *Jacobsson**, *Nilsson** i Göteborg, *Lind*, *Werner* i Höjen, *Jonsson* i Skedsbygd och *Sundström*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Jacobsson*.
